

علیرضا رئیسیان؛ نویسنده، تهیه کننده و کارگردان «مردی بدون سایه» در گفت و گو با «صبا»:

اعتراض بی نتیجه است!

«مردی بدون سایه» برداشت من از وضعیت روانی ایران است

دلارام صادقی
گفت و گو

موضوعات فیلم به

بحرانی که بشر

امروزه درگیر آن

است، برمی گردد

مسائلی مانند فقدان

عشق، مفاهیم اصلی

عاطفی بین آدم‌ها

که هر روز کمتر

می شود و بخشی

از آن به شرایط،

سیطره فضای

مجازی، رفتار

آدم‌ها و بخش دیگر

به مشکلات روانی

آدم‌ها در جامعه

امروز ما مربوط است

اگر اتفاق هایی که در اسپانیا برای کاراکترهای فیلم «مردی بدون سایه» رخ داد را در یک شهر داخل ایران جایگزین می کردیم همسر کاراکتر «سایه» یعنی علی مصفا، به راحتی می توانست خودش را به آن مکان برساند و دنباله قضیه ای که شک کرده بود را بگیرد؛ در نتیجه به قدری این فاصله مکانی از او دور بود که نمی توانست یا قرزندش به اسپانیا برود تا شک خود را برطرف کند.

زوج لیلیا حاتمی و علی مصفا بارها در فیلم ها تکرار شده اند زمان انتخاب این دو بازیگر، نگران کلیشه شدن برای مخاطبان نبوداید؟

پس آن قیلمسازانی که قبیل تر یا این دو بازیگر کار کردند، چهار کلیشه بوده اند؟ در این مدتی که فیلم اکران شده است کسی نگفت که چرا این دو با هم بازی کردند و نقش رویه روی یکدیگر را دارند؛ به هر حال این دو جزو بازیگران بسیار خوب هستند و شاید بارهای دیگر با هم بازی کنند در نتیجه ارتباطی به این موضوع ندارد مانند برد بیت و آنجلینا جولی و در ایران می توان به روز و ثوقی و خشمش را مثال زد که در چند فیلم بازی کرده بودند. برای انتخاب زوج های باید ببینیم در آن نقش باورپذیر هستند یا خیر.

قیلم هایی که در فصل تالیستان اکران شدند، فروش قابل توجهی نداشتند؛ چه بسا که فیلم های خوبی بودند از نظر شمال این روند در پاییز تغییر می کند؟

چند روز پیش علی سرتیپی مصاحبه ای در این رابطه انجام دادند و بعد رستی اشاره ای داشتند که «او لایر تابه اکران که وزارت ارشاد، این چینمان و سرگروه ها را تعیین کرد و متاسفانه شورای صنفی اکران کمترین نقش را داشت بسیار پر تابه یدی بود، کاملاً به سینما و چینمان اکران قیلم لطمه وارد کرد. دوم این که تهاذهای صنفی در خواب فرو رفته اند و خود و نمایندگان در شورای صنفی برای تغییر و بهبود وضعیت، هیچ تحرکی ندارند». این صحبت آقای سرتیپی را کاملاً لمس کردم و به عقیده من امسال مقصر اصلی اکران، وزارت ارشاد و نمایندگان شورای صنفی نمایش بودند.

اوضاع تبلیغات «مردی بدون سایه» در تلویزیون و سطح شهر چگونه است؟

پخش کننده محترم در سطح شهر چند بیلبورد گرفته اند که من راضی هستم، اما اگر تلویزیون را نگاه کنید تیزر را در موقعیت خوبی پخش نمی کند و اگر دیدید حتماً به ما هم اطلاع دهید. در عوض روز شنبه آورد قوتیال قیلمی که هنوز اکران نشده است چند زیر تویس هنگام پخش شهر آورد، قبیل از نمایش و بعد از آن تیزرش پخش می شود. به قدری شرایط یک طرفه است که اگر نخواهم اعتراضی هم نکنم ظاهر آبی نتیجه است. اکران قیلم ما یا توجه به این که غیر کمیدی است و درام سنگین و جدی دارد، استقبال خوبی دارد. جمعیت سینماگران و بزرگان تناثر کشور در فضای مجازی قیلم را تبلیغ کردند اما همه این ها یا آن حجم از تبلیغات عجیب و غریب برای قیلم خاصی که قرار است بیاید، تایلر است.

شما تیزرها را به تلویزیون تحویل داده اید؟

بله؛ مدت زیادی است و به ما جدول پخش هم دادند اما طبق آن عمل نمی کنند. من چنین چیزی را به کجا اعتراض کنم؟

پاسخی در رابطه با عدم پخش منظم که شاید تیزر باشد تیزر هم می شود و یا به دلایل دیگر، جایگو نبوده اند؟ تیزر را تایید کردند. برای مثال شبکه «عمایش» تیزر ما را پخش می کند اما شبکه های سراسری مهم پخش نمی کنند و ما کمترین حجم تبلیغات تلویزیون را تاکنون

علیرضا رئیسیان؛ قیلمساز گزیده کاری است که ساخت اولین قیلم خود را در سال ۶۸ تحت عنوان «ریخته» آغاز کرده است. او در سال های اخیر سه گانه ای به نام های «چهل سالگی»، «دوران عاشقی» و «مردی بدون سایه» ساخته است. رئیسیان این بار علاوه بر کارگردانی و تهیه کنندگی، نویسندگی آخرین قیلم سه گانه خود را بر عهده دارد. از بازیگران «مردی بدون سایه» می توان به لیلیا حاتمی، امیر آقایی، فرهاد اصلاتی، علی مصفا، تادری فلاح گوهر خیراندیش و تسیم ادبی اشاره کرد. در این شماره از «صبا» با او گفت و گویی انجام دادیم که در ادامه می خوانید.

از ابتدا که شروع به ساخت «چهل سالگی» کردید؛ قرار بود که سه گانه ای تحت عنوان «عشق» ساخته شود؟ خیر؛ چنین قراری با خودم نگذاشته بودم. هر قیلمی را در قالب همان قیلم تعریف می کنم. پس از «چهل سالگی» «دوران عاشقی» ساخته شد و احساس کردم در میان این دو قیلم، بحران عاطفی بین زن و مرد جامعه امروزی کم است و همین موضوع سبب شد تا به فکر کامل کردن این دو قیلم اقدام تا حداقل خودم و دوستانی که به این قیلم علاقه مندند متوجه این پیوستگی شوند، البته که داستان ها، موقعیت شخصیت ها، شغل و... شبیه به هم نیستند، اما یک پیوند درونی بین تماتیک (زمینه محور) در این سه قیلم وجود دارد.

لیلا حاتمی در سه قیلم «چهل سالگی»، «دوران عاشقی» و «مردی بدون سایه» نقش اول زن را ایفا می کند؛ این موضوع را می توان دلیلی بر پیوستگی این قیلم دانست؟ لیلا حاتمی در قیلم «یستگاه متر و ک» تیزر حضور داشت اما آن قیلم به این سه گانه ارتباطی نداشت. دوست داشتم این سه گانه از لحاظ تم درونی نزدیک به هم باشند اما موقعیتی پیش آمد که نقش های ایشان نزدیک بود. قیلم بعدی ام کاملاً متفاوت تر از این سه گانه خواهد بود.

وجه اشتراک برجسته مورد نظرتان در این سه قیلم چه بوده که شما را به پرداختن این موضوع سوق داد؟ از نگاه من، موضوعات قیلم به بحرانی که بشر امروزه درگیر آن است، برمی گردد؛ مسائلی مانند فقدان عشق، مفاهیم اصلی عاطفی بین آدم ها که هر روز کمتر می شود و بخشی از آن به شرایط، سیطره فضای مجازی، رفتار آدم ها و بخش دیگر به مشکلات روانی آدم ها در جامعه امروز ما مربوط است.

در قیلم «چهل سالگی» موضوع عشق تسلیت به «دوران عاشقی» پر رنگ تر است و در «مردی بدون سایه» عشق تبدیل به انتقام می شود؛ این سیر حرکت قیلم از عشق، سوءظن تا خیانت و انتقام، به پیشنهاد خود شما بوده است؟

همان طور که گفتم یک موضوع طراحی و مهندسی شده از قبیل نبوده است. این روند در طول کارها شکل گرفته است و برداشت من از وضعیت امروز روانی و اجتماعی جامعه ایران، «مردی بدون سایه» است.

تقدیمی به قیلم هایی که در کشورهای دیگر ساخته می شود این است که برخی از این قیلم ها می خواهند از جلوه های بصری برای جذب مخاطب بیشتر استفاده کنند؛ در نتیجه می توانند به جای قیلمی داری در کشورهای دیگر از شهر های داخل ایران استفاده کنند. با توجه به این که بخش هایی از قیلم «مردی بدون سایه» در اسپانیا قیلمی داری شده است، نظرتان در این باره و دلیل این انتخاب این کشور را برای ما توضیح دهید.

تسلیت به یقیه قیلم های اکران داریم.

فاصله زمانی سه گانه شما هر کدام از زمان ساخت «چهل سالگی» تاکنون پنج سال بوده است. کار بعدی را چه تاریخی کلیدی می زید و از طرحی که در ذهن تان دارید برای ما بگویید؟

در این شرایط انگیزه جدی برای ساخت قیلم ندارم یعنی سینما شرایط مطلوبی ندارد و اکنون قیلمی قرار است اکران شود از یک هفته قبل، تمام فضای تبلیغاتی سینما و اکران را در بر می گیرد. این تایلر ابری و بی عدالتی چطور می تواند سینما را به سمت بهبودی ببرد؟ مگر این که نفوذهای آن چنانی وجود داشته باشد که می توانند شرایط را قبل از نمایش کاملاً تغییر دهند. در نتیجه انگیزه های برای من و امثال من نمی گذارند. از طرف دیگر قیلم های کمیدی بی ارزش در تالیستان چند ماه بهترین فضای اکران را می گیرند. در حال حاضر فضای سینما فضای مایوس کننده ای شده است و فقدان برنامهریزی و مدیریت درست در سینما حس می شود. تلویزیون هم برای کارهایی که انجام می دهد پاسخگو نیست.

اگر به عنوان صحبت پایانی، نکته ای باقی مانده است بفرمایید.

فکر می کنم تنها مردم هستند که با استقبال شان در این شرایط پد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آثاری مانند «مردی بدون سایه» که سینمای جدی تر است را رونق ببخشند.

